

BIBLIOTECA *MARCEL·LÍ DOMINGO*

Recull de premsa local i comarcal

Escrit, sense pensar, per als lúdics tortosins en Festa Major

Per JOSEP BATERÍ I RAGA

Els responsables de la Comissió de Festes m'han demanat que escrigui alguna cosa per al Programa Oficial. Poques vegades ho heu tingut tant difícil. Han estat bones i bones davant l'èpica del paper en blanc, sense trobar el fil conductor d'una idea fèl·la que em permetria sortir-ne del pas. Dues preguntes em trontollaven el cap: primerament, el saber què és el que el tortós lúdic desitja llegir com a col·laboradora al Programa Oficial de Festes, escrita que –«diguem-ho de passada»– no són altra cosa que el guany justificat d'un veritable catàleg publicitari que aquí al finançament dels actes festius. Què espera trobar el lector? Heus ací el primer interrogant de sempre per a l'escriptor. Perquè, malgrat que tothom no ho té entès així, l'escriptor no és pròpiament un exercici marciàtic per a redescobrir, començar o satisfer la pròpia personalitat sempre ferida, sinó un intent de diàleg, més enllà de les paraules, amb un interpenal receptor de nostre desconegut. He donat voltes i voltes, i «creïeu-me» encara no liac clara aquesta conversa informal que, en vespres de la clada de la Cinta, la gent d'aquest poble nostre espera enetar.

La segona qüestió, del fil de la primera, era el preguntar-se a mi mateix què és el que podria ser enaqü d'escriure que no fos cansada repetició d'allò que, setmana rera setmana, del·lrejo al periòdic que dirigeixo i que la pacífica i benevolència d'un parril de milers de lectors em permeten continuar fent. Les parrones, i els periòdics més que ningú, són limitats i repetitius en els plantejaments i argumentacions; almenys, aquells que no corren d'ides amb la saviesa del vent, que, malgrat el que pugui pensar-se i per sort, són la gran majoria dels ciutadans.

Ací em temis, doncs, donant-li tomba a un breccadocque de solitria impenitència, davant l'enginy mecànic de cada dia. No hi ha remei; el renunciar –sempre es pot trobar una excusa anable– fins cobasta; més a més, no es qüestió de deixar passar aquesta aniversària. He estat tanta anys expenent-ho, que ara, que rebo l'encàrrec de passar a la immortalitat dels escriptors del "Programa de la Cinta", no puc menys que aixecar un monument d'admiraçió als meus antecessors, als qui resulta tant feliç això d'expcriure per a la història. Perquè –deixeu-me fer una confesió– jo també em d'aquells que deien que al "Programa de la Cinta" sempre escrives els mateixos i tota de la mateixa corda, cosa que –naturalment– pot canviar el color, el material i fins i tot el tirat (ara, va asseguro que ja no ho diré més, per a que vagi el poder el feliç que resulta contentar els discrepats). Després d'això, només caldrà que alguna intima catatifa m'inviti a ser pregoner o mantenedor de qualsevol festa de poble, per assolir la plena realització personal i la felicitat completa i eterna.

Totem-hi. Com sigui que no puc deixar-ho, i de la impremta em comencen a aparar –som ja a 17 d'Agost–, m'he tancat al "quarto" del tornat de casa, que és on fa cap tot el que és vèl i inascribible, però que sap mal tirar a la broma, qui sap per quines raons de mala consciència. Allí, fent mena la pols, el calor i un olor a rosmitge que ho invadeix

Escrit, sense pensar, per als lúdics tortosins en Festa Major

Per JOSEP BATERÍ I RAGA

Els responsables de la Comissió de Festes m'han demanat que escrigui alguna cosa per al Programa Oficial. Poques vegades ho heu tingut tant difícil. Han estat bones i bones davant l'èpica del paper en blanc, sense trobar el fil conductor d'una idea fèl·la que em permetria sortir-ne del pas. Dues preguntes em trontollaven el cap: primerament, el saber què és el que el tortós lúdic desitja llegir com a col·laboradora al Programa Oficial de Festes, escrita que –«diguem-ho de passada»– no són altra cosa que el guany justificat d'un veritable catàleg publicitari que aquí al finançament dels actes festius. Què espera trobar el lector? Heus ací el primer interrogant de sempre per a l'escriptor. Perquè, malgrat que tothom no ho té entès així, l'escriptor no és pròpiament un exercici marciàtic per a redescobrir, començar o satisfer la pròpia personalitat sempre ferida, sinó un intent de diàleg, més enllà de les paraules, amb un interpenal receptor de nostre desconegut. He donat voltes i voltes, i «creïeu-me» encara no tinc clara aquesta conversa informal que, en vespres de la clada de la Cinta, la gent d'aquest poble nostre espera enetar.

La segona qüestió, del fil de la primera, era el preguntar-se a mi mateix què és el que podria ser enaqü d'escriure que no fos cansada repetició d'allò que, setmana rera setmana, del·lrejo al periòdic que dirigeixo i que la pacífica i benevolència d'un parril de milers de lectors em permeten continuar fent. Les parrones, i els periòdics més que ningú, són limitats i repetitius en els plantejaments i argumentacions; almenys, aquells que no corren d'ides amb la saviesa del vent, que, malgrat el que pugui pensar-se i per sort, són la gran majoria dels ciutadans.

Ací em temis, doncs, donant-li tomba a un breccadocque de solitria impenitència, davant l'enginy mecànic de cada dia. No hi ha remei; el renunciar –sempre es pot trobar una excusa anable– fins cobasta; més a més, no es qüestió de deixar passar aquesta aniversària. He estat tanta anys expenent-ho, que ara, que rebo l'encàrrec de passar a la immortalitat dels escriptors del "Programa de la Cinta", no puc menys que aixecar un monument d'admiraçió als meus antecessors, als qui resulta tant feliç això d'expcriure per a la història. Perquè –deixeu-me fer una confesió– jo també em d'aquells que deien que al "Programa de la Cinta" sempre escrives els mateixos i tota de la mateixa corda, cosa que –naturalment– pot canviar el color, el material i fins i tot el tirat (ara, va asseguro que ja no ho diré més, per a que vagi el poder el feliç que resulta contentar els discrepats). Després d'això, només caldrà que alguna intima catatifa m'inviti a ser pregoner o mantenedor de qualsevol festa de poble, per assolir la plena realització personal i la felicitat completa i eterna.

Totem-hi. Com sigui que no puc deixar-ho, i de la impremta em comencen a aparar –som ja a 17 d'Agost–, m'he tancat al "quarto" del tornat de casa, que és on fa cap tot el que és vèl i inascribible, però que sap mal tirar a la broma, qui sap per quines raons de mala consciència. Allí, fent mena la pols, el calor i un olor a rosmitge que ho invadeix

tot, he fallat, un per un, tots els programes oficials d'ençà l'any cinquanta. I, us he de ar dir, a la fi he descobert el què heu de ser contingut del meu escrit per a «di gium-ne» estar a la línia; però, vulgan Deus!, la meua sabiesa, capacitat i preparació intel·lectual no arriba a tant.

Els textos dels programes de festes són una mescla adobada de chauvinisme, trionfalisme campanari i glòria nall, diré que la ciutat de Tortosa és una mena de "best cel" i que els seus homes, passats i presents, són tots ells dignes, si no del "Larousse", almenys d'una dotzena de nallés –a poder ser amb foto– a la Gran Enciclopèdia Catalana; amb això, un equívoc de monogènia, semblant als tribals cristians de COU o ajustia altres de fi de curs per als qui ja estan a primer de Facultat; escrita fent biografia d'aquell o aquell erudit local; explicació d'importantíssims descobriments biogràfics o recerca d'espècies ignorades; crítica de l'obra d'alguns artistes –"tortosins, per suposar-te"– del qual no se'n tornarà a parlar més; propostes econòmiques per a salvar les comarques de l'Ebre; més eruditisme sobre la ciència, les arts, la política, l'arquitectura, la història, més història i més història... Amb tot això, la corresponent lliç de "patronisme" –fins al 1975–, que s'ha convertit en lliç de "nacionalisme" des d'aleshores ençà. També hi ha algun vers, la majoria de les vegades venent, i escrita parlant de la Mare de Déu de la Cinta, que, fent honor a la veritat, és, de tot el que he trobat, el que m'ha semblat més original, interessant i adequat. A la dècada dels cinquanta, era "tots en igualtat"; després hem passat, poc a poc, a un bil·lionisme calcinat, programat i harmonitzat, més o menys al·lò del cinquanta per cent, fa o no fa.

Ll, continuo sense saber com començar, incapaç de l'envejar "crutalisme" dels nostres estudis oficials, no se'n acrí altra cosa que parlar del temps, que, com tot hom sap, és excusat i recurs vàlid per a qualsevol ocasió.

Enquany ha fet molta calor. El passat mes de Juliol, l'Observatori de l'Ebre va enregistrar més de quaranta tres graus, que suposà la temperatura més alta del segle XX. Els camps estant tots ocorrats i polsins de les nostres contrades es troben en això que en diuen "alerta roja", malgrat la proximitat del riu. La primera vegada que vaig escoltar l'expressió d'"alerta roja", el cor va ferme un batoc; el ciutadà del carrer no sap mai el què pot donar de si aquest país i no em negareu que prevenci al personal emparant el mot "rojo", porta conyaciancies de trabucaires, decamians i crems-converts –almenys, aquesta és la lliç que volem aprendre a l'escola–; hagués estat més discret el dir-ne "alerta asnal", que sempre és uniformada, organitzada i salvadora.

Fa calor, no plox, hi ha sequera i l'aigua endereé un bé escaí i, per tant, important. I, el riu...? El riu! Com sempre. El riu, riu que riu; de què riu el riu, riu de sentida-ne desallu, diçuput, discutit, demanat, però també riu per no plorar de fàstic, de pena per la decuesa i la detaxació. Tal vegada per això baux, com sempre, cap avall, però ho fa aixut, equalit, deixant descobrir les costures de la seva ventrada. Mentre, tot és a punt per enetar les obres del transvament cap a Tarragona –oh, sempre Tarragona!– i després a Castelló i a Barcelona, i després a València... de ningú dir res. La la conformitat pacient de la impotència. Es clar que molta d'entre nostres se'n mostren partidària i assequen que, amb els diners que rebren de les agües del riu, tot s'haurà d'urgar; es ferra canuts i esques i esmesent dels canals, escoles, hospitals, ports i tal vegada foratres i dels d'ací que ja són qualseb foratres i dels d'ací que no seran mai foratres, però no ferra mai entulla.

Tot això és trist. I només em surten temes de malangia, què hi farem! (Pos (mal escrit, ja ho sé) "vaig" quin escrit que heu escollit per a passar a la portaferta! Completat, que se'n ha acabat el himn; ja sé de què que esclameu de l'Ajuntament! L'Ajuntament? Si, l'Ajuntament, què heu de dir? Jo, no res; veurem com va en sortia.

D'altra banda, el calor, la sequera, la manca d'aigua i l'"alerta roja". Tot molt preocupant. Parlar del temps, evidentment, no era f'avorable.

Escollint, i el patisme del "tortosisme"? Ah, certament heu tocat si clau: el tortosisme, ací sí que no hi han discrepàncies; tothom hi serà d'acord. Però... de quina "tortosisme"? Naturalment, de l'únic; del tortosisme de la ciutat, del municipi, de la comarca, del territori, del país... Ahí, ja ho entenc, se senten referent a al·lò de "...el català, ni valenciana". No, home, no, que no ho entencu; això era alguna «bana del 75, vull dir»; ara, el "tortosisme" és catalanista i valencianista i dels Talsos Catalans, però, com sempre, és universal. El tortosisme va rra més enllà dels murs de la ciutat, de les ribes del riu, del castell de Miravet i del molló d'Ulldecona. El tortosisme és història i la ciutadà i continua i lliat i reconeix la sociologia i la gènia i agricultura i política. També política? Si, política i resultats electorals i frustració, molta frustració.

El "tortosisme", ara està hivernat, ni puja ni baixa, és incombustible, com el mateix poble que el sustenta; fa una temporada que s'ha anat per les recomandes de Santa Clara, o de Benemita, o del Raval de la Llet, que ja l'"frasecho" s'ha fet mil·lars tant i cult –com sempre, no obstant–, però ara, més a més, "catalanista", nadiernari i europeu. Durant la setmana de la Cinta enviat amb força i sent un clam: els gegants, la escudera i la pèa, i un anegat el sentit al·lò d'... Vicia per sempre Tortosa! i l'esparguejar d'un bagrimot traslor, mentre la Verge retorna a la Seu entre focs lúdics i campanes greus i campanades, a la tardor d'un estiu més, amb l'arribat crit de "vicia" i l'apagadiment i el mur a la gola. D'agut, el "tortosisme" tornat als arxius per a estudi dels foratres i dels d'ací que ja són qualseb foratres i dels d'ací que no seran mai foratres, però no ferra mai entulla.

Tot això és trist. I només em surten temes de malangia, què hi farem! (Pos (mal escrit, ja ho sé) "vaig" quin escrit que heu escollit per a passar a la portaferta! Completat, que se'n ha acabat el himn; ja sé de què que esclameu de l'Ajuntament! L'Ajuntament? Si, l'Ajuntament, què heu de dir? Jo, no res; veurem com va en sortia.

Què passa a l'Ajuntament? Passar, passar, no passa massa cosa. Ja se sap, amb al·lò del 14 a 7, tot va bé. Però, ahans...? Oh!, ahans era diferent: l'Ajuntament era 12 a 9. Ja ho entenc. No!, no ho podem entendre perquè no ho anals d'entendre ningú. Escollit, vol dir to això que hi han partides diformes, o que el davengarem còrre a l'interet, o que el teulat de les Escodes es fa d'un altra manera, segons quin sigui el govern municipal? No, no, els partiments, els davengarem, les escoles, els justins, l'entusiasme... tot és igual, maní qui maní.

Doncs, per què 14 a 7, o 12 a 9? No seria millor 21 a 0? Jo penso que sí; molta pensen que sí, però ningú ens atrevia a dir-ho perquè ens posien acusar de no ser demócrates i, a la fi de comptes, faríem cap al foc inoxidabilitat. No s'ha de penbre de viata que als ajuntaments hi han dues classes de reglons: aquells que en tenen pros en ser començat, i per tant dedicats tota els seus esforços a resoldre els problemes administratius que afecten el municipi, i aquells altres, polítics frustrats d'un major vol, que utilitzen la Corporació per fer boca i excoctar-se, per sí un dia l'encalló del partit de permet d'anar de diputat a Barcelona, o millor a Madrid.

Volem dir que no hi ha d'altre gent per poder entrar a l'Ajuntament? De ho de bo que no ho crec. Mirre, a Tortosa hi han al noil·l de 34.000 ciutadans –entre els qui

esteu vos i este jo– que ens considerem amb absoluta capacitat no sols per fer de regidor, sinó per a exercir d'alcalde; jo calculo que es podrien organitzar uns 1.600 candidatures completes, tancades i bloquejades –que és com se volia a aquest país– i cadascú es votaria a ell mateix. Després estan els 30.040 que veritabement podrien governar la ciutat amb rigor, eficiència, critat, el que se'ls dem demanem, però resulta que aquesta és la única que de cap manera volem sentir de casa. Hi hi ferra...?

Tal·ta manera, no perrim l'esperança, que dintre d'una mossa hi hauran eleccions i tot s'arreglarà; ai no "...al tiempo".

A veure, deixeu-me comptar ratlles... com-vincent... "vencia", ja he arribat al cap. Jo no hagués volgut parlar ni del temps, ni del transvi, ni de l'Ajuntament, potser que si de "tortosisme". Inquns preferit sortir del pas sense mullar-me, complint el compromís de bon aliquid i espargir l'encàrrec per a fer de modat mantenedor. Però, en fi, cadascú es "cadaqués", que trinxit al tortós queda més o menys així: "cacacu-cacacac".

Permeteu-me me que, amb voluntat harmonitzadora, anhe com el porta:

...yo voy los veces seras subiendo,
cual si un catorce y una locura."